

Het recht om te demonstreren

5 VWO

Het recht om te demonstreren

Wat mag wel en wat niet?

Het *Recht om te Demonstreren* is een mensenrecht en ook vastgelegd in de grondwet.

Welke spelregels horen daarbij?

- Heb je een vergunning of toestemming nodig om te demonstreren? JA / NEE
- Moet je een demonstratie van tevoren bij de gemeente melden? JA / NEE
- Moet de gemeente een demonstratie faciliteren? JA / NEE
- Mag een gemeente een demonstratie verbieden? JA / NEE

Dankzij demonstraties

Vrouwen mogen stemmen. Een werkdag duurt 8 uur. Mannen kunnen trouwen met mannen, en vrouwen met vrouwen. Dat is nu allemaal volkomen normaal. Maar ooit was het dat niet. Daarom kwamen mensen op allerlei manieren in actie, bijvoorbeeld door de straat op te gaan om te demonstreren. En dat hielp.

1. Geef nog een ander voorbeeld van wat wij dankzij demonstraties verworven hebben.

Het demonstratierecht in Nederland staat onder druk

Kijk naar het YouTube-filmpje van Amnesty Nederland:

2. Leg uit in je eigen woorden uit wat 'bestuurlijke verplaatsing' is.
3. Wat kun je doen als je geplande demonstratie geblokkeerd wordt?

Burgerlijke ongehoorzaamheid

Regelmatig bezetten actiegroepen doorgaande wegen, universiteiten, spoorlijnen, of zelfs vliegvelden.

Demonstratie van Extinction Rebellion op de A12

"Burgerlijke ongehoorzaamheid is een vorm van demonstreren waarbij demonstranten bewust de regels overtreden", zo omschrijft Amnesty.

Wikipedia omschrijft het net anders: "Burgerlijke ongehoorzaamheid is het opzettelijk overtreden van de wet of het negeren van bevelen van de overheid met een politiek doel."

4. In veel gevallen zijn acties van burgerlijke ongehoorzaamheid beschermd door het demonstratierecht. Maar niet altijd! Wanneer kun je volgens jou bij burgerlijke ongehoorzaamheid niet beroepen op bescherming door het demonstratierecht? Waar ligt voor jou de grens?

De straat op

Opdracht

5. Waarvoor of waartegen zou jij de straat op willen gaan? Wat zou jij graag veranderd willen zien?

6. Die kans krijg je nu! Je gaat een eigen leus bedenken voor je eigen protestbord, een tas o.i.d. waarmee je aangeeft waar je voor of tegen de straat op zou willen gaan.

We vragen je ook om aan te geven bij welk mensenrecht je leus aansluit. Op de volgende pagina zie je alle mensenrechten in het kort staan.

Ter inspiratie geven we enkele voorbeelden van bekende en minder bekende leuzen.

**NOG EVEN
EN IK MAG ALLEEN
NOG VOOR DINGEN
DEMONSTREREN
WAAR IEDEREEN HET
MEE EENS IS**

Loesje

Postbus 1045
6801 BA Arnhem www.loesje.nl

Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

Artikel 1

Alle mensen worden vrij geboren en moeten op dezelfde manier worden behandeld.

Artikel 2

Iedereen heeft recht op alle rechten ongeacht of je jongen of meisje, man of vrouw bent, welke huidkleur je hebt, welke godsdienst je hebt of welke taal je spreekt.

Artikel 3

Je hebt recht op leven en recht op leven in vrijheid en veiligheid.

Artikel 4

Slavernij is verboden.

Artikel 5

Het is verboden te martelen.

Artikel 6

Je hebt recht op dezelfde bescherming als iedereen.

Artikel 7

De wet moet voor iedereen hetzelfde zijn; iedereen moet volgens de wet op dezelfde manier behandeld worden.

Artikel 8

Je hebt recht om hulp van een rechter te vragen, als je vindt dat je volgens de wetten van je land niet goed wordt behandeld.

Artikel 9

Niemand heeft recht je zonder goede reden gevangen te zetten of je het land uit te sturen.

Artikel 10

Als je terecht moet staan, moet dat in het openbaar gebeuren. De mensen die je berechten, mogen zich niet door anderen laten beïnvloeden.

Artikel 11

Je bent onschuldig totdat je schuld bewezen is; je hebt het recht je te verdedigen tegen beschuldigingen.

Artikel 12

Je hebt recht op bescherming als iemand je lastig valt, je brieven opent of kwaad van je spreekt.

Artikel 13

Je hebt het recht om te gaan en staan waar je wilt, in eigen land en in het buitenland.

Artikel 14

Als je slachtoffer wordt van mensenrechtenschendingen heb je het recht om naar een ander land te gaan en dat land te vragen jou te beschermen.

Artikel 15

Je hebt het recht een eigen naam en nationaliteit te hebben, d.w.z. tot een land te behoren.

Artikel 16

Je hebt het recht te trouwen en een gezin te stichten.

Artikel 17

Je hebt het recht om dingen te bezitten en niemand mag die bezittingen zonder goede reden afpakken.

Artikel 18

Je hebt het recht om je eigen godsdienst te kiezen en daarvoor uit te komen.

Artikel 19

Je hebt het recht te denken en te zeggen wat je wilt.

Artikel 20

Je hebt het recht om te vergaderen als je dat wilt. Niemand kan je dwingen om bij een groep te horen.

Artikel 21

Je hebt het recht om deel te nemen aan de politiek van je land, door zelf politicus te worden of om via eerlijke verkiezingen op anderen te stemmen.

Artikel 22

Je hebt het recht om jezelf te ontwikkelen en te profiteren van de gunstige omstandigheden (werk, cultuur, sociale zorg) in je land.

Artikel 23

Je hebt recht op werk in het beroep dat je zelf kiest; je hebt ook recht op loon voor het werk dat je doet. Mannen en vrouwen moeten voor hetzelfde werk evenveel betaald krijgen.

Artikel 24

Je hebt recht op vrije tijd en vakantie.

Artikel 25

Je hebt recht op alles wat nodig is om ervoor te zorgen dat je niet ziek wordt, geen honger hebt en een dak boven je hoofd hebt; als je ziek of oud bent, moet je worden geholpen.

Artikel 26

Je hebt het recht om naar school te gaan.

Artikel 27

Je hebt het recht om te genieten van wat kunst en wetenschap voortbrengen. Als kunstenaar, schrijver of wetenschapper heb je recht op bescherming.

Artikel 28

De autoriteiten in je land moeten ervoor zorgen dat er een 'orde' is die al deze rechten beschermt.

Artikel 29

Je hebt ook plichten tegenover de mensen om je heen, zodat ook hun mensenrechten kunnen worden beschermd. De wetten in je land mogen niet ingaan tegen deze mensenrechten.

Artikel 30

Geen enkel land en geen enkel mens mag proberen om de rechten te vernietigen, waar je zojuist over gelezen hebt.

Lesindeling: 60 minuten

15 minuten	Wat mag wel en wat mag niet? + Dankzij demonstraties
15 minuten	Het demonstratierecht in Nederland staat onder druk
10 minuten	Burgerlijke ongehoorzaamheid
20 minuten	De straat op + Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

Van tevoren het YouTube-filmpje klaarzetten:
<https://www.youtube.com/watch?v=EjqJHBzMPrU>

Wat mag wel en wat niet?

Welke spelregels horen daarbij?

- Heb je een vergunning of toestemming nodig om te demonstreren? NEE
- Moet je een demonstratie van tevoren bij de gemeente melden? JA
- Moet de gemeente een demonstratie faciliteren*? JA
- Mag een gemeente een demonstratie verbieden? NEE/JA**

* De merendeel van de bevolking denkt ten onrechte dat je vergunning nodig hebt.

** Faciliteren: de gemeente moet zorgen voor alles wat een demonstratie mogelijk maakt, zoals het verkeer regelen en de veiligheid van de deelnemers waarborgen.

*** Verbieden mag in principe niet, tenzij de volksgezondheid of de veiligheid gevaar loopt. Die veiligheid mag alleen als criterium gebruikt worden als de politie de veiligheid van de deelnemers zeker niet kan waarborgen. Een niet-aangekondigde demonstratie kan ook leiden tot een verbod ter plekke.

Dankzij demonstraties

De getoonde voorbeelden zijn: vrouwenkiesrecht (tekst + foto), arbeidstijd beperkt tot 8 uur per dag (tekst), homohuwelijk (tekst + foto), rassengelijkheid (foto van de Afro-Amerikaanse Rechtenbeweging), geen Zwarte Piet (foto).

- 1) Voorbeelden van de leerlingen. Je kunt bijvoorbeeld ook denken aan het recht op abortus.

Het demonstratierecht in Nederland staat onder druk

Aan het woord komt onder andere de directeur Dagmar Oudshoorn van Amnesty Nederland.

- 2) Bestuurlijke verplaatsing wordt de laatste jaren met enige regelmaat ingezet bij demonstraties waarbij demonstranten weigeren gehoor te geven aan de opdracht van de burgemeester om de betoging te beëindigen en uiteen te gaan. Zij worden dan in een bus gezet om elders weer vrijgelaten te worden. Juristen zeggen daarover: In politiejargon heet dit 'bestuurlijke verplaatsing'. In werkelijkheid betreft het vrijheidsontneming. Op 22 september 2022 zette de rechtbank Amsterdam een streep door dit beproefde middel om demonstranten te verwijderen: bestuurlijke verplaatsing mag niet.
- 3) Ter plekke kun je de politie vragen om de blokkade op te heffen. Achteraf kun je naar de rechter gaan. De Friese blokkeerders die Zwarte Piet-activisten tegenhielden bijvoorbeeld zijn met een geldboete veroordeeld.

Burgerlijke ongehoorzaamheid

Wikipedia noemt als criterium ook het streven naar een politiek doel (wat in de definitie van Amnesty niet genoemd wordt).

- 4) Naar de mening van de leerlingen. Je kunt wel verwijzen naar het vreedzame protest wat bij burgerlijke ongehoorzaamheid hoort. Als er geweld gebruikt wordt, spreken we niet meer over burgerlijke ongehoorzaamheid.

De straat op

Voor welke veranderingen zou je de straat op willen gaan? Veel in het nieuws de laatste tijd zijn acties tegen de klimaatverandering (met name Extention Rebellion).

- 5) Vraag enkele leerlingen waar zij voor de straat op zouden willen gaan.
- 6) Leerlingen maken hun eigen leus. Kijk bij welk mensenrecht hun leus aansluit. Houd daar enkele minuten voor vrij.